

1.1. UVOD

Tržišna ekonomija ustavom i zakonima, dakle aktima najviše pravne snage, štiti pravo svojine kao najsveobuhvatnije stvarno pravo. Međutim, ovo pravo nije neograničeno i na njega se može uticati, ukoliko društvena zajednica smatra da je to potrebno.¹ Privatna prava je nužno ograničiti kada to zahtijeva opšti društveni interes. Zato se u nekim slučajevima mogu igraditi ceste, željezničke pruge, brane, bolnice, škole, kao i ostali objekti koji su od opšteg društvenog interesa.² Jedna od najpoznatijih i najčešće primjenjivanih mjera države kojima se zadire u privatnu svojinu i u pravilu proširuje državna svojina jeste eksproprijacija.³ Mjera eksproprijacije predstavlja prodor javnog prava u neprikosnoveno privatno pravo svojine.⁴ Oduzimanje svojine u javnom interesu se najčešće propisuje ustavom, a postupak i ostala pitanja provođenja eksproprijacije posebnim zakonima. Ovaj institut je, u pravilu, vrlo strogo pravno normiran, jer se radi o izuzetno kompleksnoj i osjetljivoj materiji.

Ustav Republike Srpske u članu 56. stav 1. propisuje da se zakonom može ograničiti ili oduzeti pravo svojine uz pravičnu naknadu.

Prema članu 8. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima bivše SFRJ, koji se u Republici Srpskoj još primjenjuje na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske,⁵ pravo svojine može se oduzeti ili ograničiti samo uz uslove propisane zakonom u skladu sa ustavom.

---

¹ Član 1. Prvog protokola na Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda propisuje da se niko ne može lišiti svojine, osim u javnom interesu i uz uslove predviđene zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

² D. Đerđa, Određivanje naknade za izvlaštenu nekretninu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26, br. 2/05, str. 474.

³ S. Pehar, Izvlaštenje nekretnina prema novom Zakonu o izvlaštenju Federacije Bosne i Hercegovine, u Zborniku radova "Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse", Mostar, 2008, str. 355.

⁴ I. Velić, Eksproprijacija kao mjera javnog prava u funkciji prodora u neprikosnoveno pravo privatnog vlasništva (I dio), Pravni savjetnik, br. 2/04, str. 26.

⁵ Službeni glasnik RS, br. 21/92.

Zakon o stvarnim pravima Republike Srpske,⁶ čija je primjena odložena do 1.1.2010. godine, u članu 20. normira da pravo svojine može u javnom interesu biti oduzeto ili ograničeno uz naknadu, u skladu sa zakonom.

U Republici Srpskoj je još 1996. godine donesen Zakon o eksproprijaciji⁷, koji je dva puta mijenjan i dopunjavan,⁸ da bi novi Zakon o eksproprijaciji donesen 2006. godine.⁹ Mada novi zakon sadrži i neka nekadašnja rješenja, on je ipak rađen na drugačijem konceptu kojim se pravo svojine tretira na adekvatniji način.

Aktuelnost teme predstavlja poseban izazov za istraživanje u ovoj oblasti.

Predmet istraživanja je institut eksproprijacije u Republici Srpskoj sa svim svojim pojavnim oblicima i specifičnostima.

Cilj istraživanja je da kroz analizu pozitivno-pravnih propisa iz ove oblasti iz svog ugla ponudimo optimalan model za regulisanje ovog instituta u pravu Republike Srpske.

Hipoteza je da je institut eksproprijacije u novom zakonu Republike Srpske iz 2006. godine dosta adekvatno obrađen, ali da postoje i određeni nedostaci koje bi trebalo ispraviti u narednom periodu.

Predmet i cilj istraživanja su zahtijevali kompleksan pristup materiji i korišćenje više različitih metoda. Prilikom izrade rada koristili smo se prevashodno dogmatskim, normativnim, istorijsko-pravnim i komparativnim metodom.

Kod analize ove materije pokušali smo dati istorijat, najvažnije teorijsko-pravne odredbe kod nas, iskustva iz zemalja u okruženju, te sudsku praksu koja je interesantna za primjenu pojedinih odredaba zakona.

---

⁶ Službeni glasnik RS, br. 124/08 i 58/09.

⁷ Službeni glasnik RS, br. 8/96.

⁸ Službeni glasnik RS, br. 15/96 i 64/04.

⁹ Službeni glasnik RS, br. 112/06.